

מסורת הש"ס

המרת דם פוסלת. דאס המיר דמו ונתנכרו מעשיו לאציו שנשמים אמר רחמנא לא יאכל בו: ה"ג כל ערל לא יאכל בו למא לי. בו מאי ממעט. ולא גרסינן תושב ושכיר כלל דהא אוקימנא כולי קרא לג"ש ועקרינן ליה מפשטיה לגמרי: ממנו. אל תאכלו ממנו נא. כיון דאמרת בו למעוטי ממנו נמי למעוטי משמע: **לדברנה כו'.** לקמן בפירקין (דף עז.) תלתא ממנו כתיבי בפסח כו': ורבי עקיבא האי תושב ושכיר דפסח מאי עביד ליה. הא ליכא לאוקמי בעבד עברי כלל: לאיסויי ערבי ווגבעוני מהול. שלא יאכל בפסח: גבעוני. שם אומה שמוהלין עממן: והני מולין נינהו. בתמיה ולי' למעוטינהו הא ערלים נינהו ומכל ערל) מיעמעי: **בערלי ישראל.** לענין נדר מולין נינהו דהלך אחר לשון בני אדם וישראלים לא קרי להו ערלים ועובדי כוכבים לא קרי להו מולין: וקטן שנוגד מהול. וקסבר ר"ע קטן שנוגד מהול נכיר להטויף ממנו דם בריית: ור"א. דלא ממעט להו אזיל לטעמיה דאמר בהחולין גר שמל ולא טבל גר מעליא הוא וקטן מהול סבירא ליה א"ס להטויף ממנו דם בריית: קטן ערל. מוך שמנה: מהו לסומו שמן של כרומה. דקיימא לן (שבת דף פו.) דסיכה כשמה דנפקא לן מותצא כמים בקרבו וכשמן בעלמיותו: **מעבדא.** מאכילת תרומה: אין לי. לעכב בפסח אלא מילת זכריו שיש לו צעט עשיה דגבי מילת זכריו כתיב (שמות יב) ואז יקרב לעשותו והיינו שמיטה וגבי בעדיו כתיב (שם) אז יאכל בו דאפילו לא היה ליה עבד צעט עשיה והיה לו צעט אכילה מעבדו מן אכילת פסחו: מנין לישן כו'. דגבי צנים נמי אסר ראי לישול צעט אכילה ולא היה לו צעט עשיה מנין שמעכבו מאכילת פסחו: **פלומו נומר או.** אז יקרב לעשותו אז יאכל בו: אלא זכריו. דמצינן להו צעט אכילה אלתא דלא הוו צעט עשיה היכי דמי לאו דאיתילוד ביני צני: אלא הכא כשהללנו חמה. שהיה חולה ונתרפא ונתחללה ונשתלפה ממנו חמה: וניסוב ליה כל שצעה. ואי צני וצני איתפסח אמיא מעכב ליה מאכילה אחי לא מטא זמניה דנתיא לקמן) יום הזכרת כיום הולדו דעד ז' יומי לא מהליגין ליה: דיהיבין ליה. שכבר נתרפא זה שמונה ימים ומל שמיני שו' להיות ערב הפסח: ונימיהליס מנפרא. וכיון דמנפרא בר מהילא הוא אשתכח דמעכב ליה מעשיה ולמה לי קרא לרבוויי שעת אכילה: מעט

תורה אור השלם

1. ובי יגור אחר גר וְעִשָּׂה פֶּסַח לִפְנֵי הַמּוֹלָד לֹא כָל זָכָר וְאִם יִקְרָב לַעֲשׂוֹתוֹ וְהָיָה כְּאֹהֶרֶץ הָאֶרֶץ וְכָל עֶרְלָא לֹא יֵאכֹל בּוֹ:
2. אַל תֵּאֲכֹלוּ מִפֶּסַח נֶאֱמַר וְכִשְׁלֵשׁ מִבְּשֵׁל בְּפִיכֶם כִּי אִם צֵלִי אִשׁ רִאשׁוֹ עַל בְּרִיעִי וְעַל קִרְבּוֹ:
3. שְׁמוֹת יֵב ט אִישׁ אִשׁ מִקֵּרֶב אֶהְיֶה וְהָיָה צָרָע אוֹ נֹב בְּקִשְׁיָם לֹא יֵאכֹל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְדִבְּעַת בְּכָל טִמְאָה נָפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁבְתָּ וְרָעַ:
4. וְכָל יוֹרֵא לֹא יֵאכֹל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב בְּהוֹן וְקוֹבֵר לֹא יֵאכֹל קֹדֶשׁ: וְיִקְרָא כִּי יִתּוֹשֵׁב וְשִׁכְרִי לֹא יֵאכֹל בּוֹ: שְׁמוֹת יֵב ט
5. וְכָל עֶבֶד אִשׁ אֲשֶׁר יִקְרָא כִּי יִתּוֹשֵׁב וְשִׁכְרִי לֹא יֵאכֹל בּוֹ: שְׁמוֹת יֵב ט
6. וְכָל עֶבֶד אִשׁ מִקֵּנַת קֶסֶף וּמִקֵּנַת אֲחֵי אִם יֵאכֹל בּוֹ: שְׁמוֹת יֵב ט

הגהות הב"ח

- (א) תוס' ד"ה דלי וכו' בתרומה היה ליה לכותב:

הערל פרק שמיני יבמות

עא.

עין משפט
נר מצוה

א מ"י מ"ט פ"ט מהלכות קרבן פסח הלכה ז: **ב** מ"י שם הלכה ח: **ג** מ"י ג פ"ט מהלכות נדרים הלכה כב טו"ש י"ד סימן ר"ח סעיף מא': **ד** מ"י ד שם טו"ש ע"ס סעיף מנ': **ה** מ"י מ"י פ"א מהלכות מילה הלכה ז סמג ע"ן כח טו"ש י"ד סימן רכח סעיף א וכו' רסג סעיף ד: **ו** מ"י מ"י פ"ט מהלכות תרומות הלכה ז: **ז** מ"י פ"א מהלכות קרבן פסח הלכה ט: **ח** מ"י מ"י פ"א מהלכות תרומות הלכה ז: **ט** מ"י מ"י פ"ט מהלכות קרבן פסח הלכה ט: **י** מ"י מ"י פ"א מהלכות ע"ן כח טו"ש י"ד סימן רכח סעיף ז:

מוסף רש"י

קונם שאני נהנה לערלים. מה שאני נהנה מן הערלים אסור עלי בקונם. וקונם הוא לשון הקדש (ע"ז כו.). צריך להטויף ממנו דם בריית. חיישינן שמא ערלה כנושה היא (שבת קלח.). דבריה תורה כלשון בני אדם. הכי משמענו בני אדם (נדרים ג.). חלצתו חמה. שכלל ממנו החולי ואלא מנופו (שבת קלז.).

בו המרת דת פוסלת בו'. זו דכל ערל לא צעי למדרש הכי דאין ערלות פוסלת צמעשר דלחומרא דרשינן ומוקמינן ליה לחייב צמזה ומרור ומנו דצן נכר לא שייך למדרש הכי זו אינו אוכל אכל אוכל הוא צמזה ומרור דלאשמועינן דלא אסור צמזה ומרור לא אינטריך דלאו מנה ומרור קדושה אית צהו ואי צעי למימר אכל חייב צמזה ומרור פשיטא הוא דחייב לעשות תשובה ולקיים כל המלות וצו דתושב ושכיר פי' בקונטרס דלא דריש מידי משום דאוקימנא (לעיל דף עז.) כולה קרא לגזירה שיה ועקרינן ליה מפשטיה לגמרי ונראה שר"ל דאיידי דכתיבה רחמנא צערל וצן נכר כתיבה נמי צמזש ושכיר וכו' אמר לקמן (דף עז.) אידי דכתיב והנותר כתיב נמי ממנו ומיהו לא הוי ממש כי הכא דתם הוי כמו פירה שגאמרה ונשנית בשביל דבר שנתחדש זה ור"ת מפרש דצו דתושב ושכיר לגופיה כדאמר לקמן (שם) גבי תלתא ממנו חד לגופיה ואית ספרים דגרסי הכא זו ערל וצן נכר זו אין אוכל אכל אוכל צמזה ומרור וצו דתושב ושכיר זו המרת דת פוסלת וצן צכל הספרים צסוף מי שהיה טמא (פסחים דף לו. ושם) וכן משמע בפירק כל שעה (שם דף כח.) ובערבי פסחים (שם דף קכ.) דמתרומיהו צו דערל וצן נכר דרשינן אכל אוכל צמזה ומרור ומיישצ ר"י הגירסות דשייך ספיר מצו דצן נכר לידרש אכל אוכל צמזה ומרור לאשמועינן דחייב לאכול צמזה ומרור אס עשה תשובה אע"ג דפסח אין אוכל שהיה מומר צעט עשיית פסח וצו דתושב ושכיר נמי שייך למדרש מיניה צו המרת דת פוסלת דתושב ושכיר עובד כוכבים איירי כדפרישית לעיל: **ואין** המרת דת פוסלת במעשר. צסוף מי שהיה טמא (פסחים דף לו. ושם) גרסינן צכל הספרים ואין המרת דת פוסלת בתרומה ושפיר ממעטינן תרומיהו מחד צו דצו משמע צו ולא דדברים אחרים ואינטריך למעוטי תרומיהו תרומה דלא גילף בגזירה שיה דתושב ושכיר ומעשר בגזירה שיה דממנו ממנו:

דא בתב רחמנא ערל בו'. אע"ג דאינטריך למכתב תרומיהו משום צו דאינטריך למכתב בתרומיהו (ה) דהיה לכותבם צקראי דלכרי: **שאני** נהנה בו'. לא גרס שאני דאס כן לא הוי נדר דהיינו דבר שאין צו ממש שאין אסור על עצמו כלום כמו שאני יסן דלא אסר כלום אי לא אסר קונם עיני צשינה כדאמר צריש אלו מותרין (נדרים טו.) אלא אומר ר"ת דגרס שאני נהנה כלומר מה שאני נהנה יהא עלי קונם ומיהו גרס ספיר שאני דאין דרך התנא לדקדק צלשונו כדאשכחן צפ' צמרא דנדרים (דף פא:) קונם שלא אסר תצן לפני צהמתך וצצצועות צפ"ג (דף כ.) הרי עלי שלא לאכול צבר ושלא צלמות יין דכהאי גוונא לא חל המדרש: **והני** מולין נינהו והתנן מעט

קונם שאני נהנה. אין להקשות היכי פריך ממדרים ללישנא דקרא צנדרים הלך אחר לשון בני אדם מפרק שנאמר כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לצ ואין להקשות מוכל ערל לא יאכל בו דההוא לא אינטריך אלא לישראל ויש מקומות שהתנא לומר מדרים מלישנא דקרא כגון הכא וצריש פסחים (דף ג.) גבי הללויה כל כוכבי אור דקאמר הא קממע לן דלור כוכבים אור הוא למאי נפקא מינה לנודר כדמתן הנודר מן האור אסור צאורן של כוכבים והיינו דוקא היכא שאין הלשון ידוע מייתי ספיר ראייה מלישנא דקרא אכל צמקוס שלשון צני אדם חלוק מלישנא דקרא צנדרים הלך אחר לשון בני אדם: כדאמר צפרק האומר משקלי (ערכין דף ע"ט:) דלוריתא היד עד הפירק צנדרים הלך אחר לשון בני אדם: